

Vodní toky potřebují citlivý přístup. Arnika se více zaměří na ochranu volně tekoucích řek

13.3.2025 - | Arnika

Arnika téma udržitelného rozvoje vodních ekosystémů zviditelnila na konci roku 2024, kdy kritizovala popovodňová opatření správce toku Povodí Odry, které negativně zasáhly do přirozeného toku řeky Olše a ohrozily její jedinečný charakter.

Deklarovaným cílem mělo být zmírnění následků záplav, došlo však k problematickým úpravám, jež zásadně narušily přirozenou dynamiku řeky, což se negativně odrazilo na místní biodiverzitu a ekologickou rovnováhu. Arnika podala stížnost k České inspekci životního prostředí, apelovala na okamžité zastavení těchto činností a prostřednictvím inspekce vyzvala Povodí Odry k důkladnému přehodnocení přístupu k řízení toku řeky. Organizace zdůraznila, že chce hledat řešení, která umožní obnovit přirozený stav řeky a zajistit její dlouhodobou ochranu, aniž by došlo k narušení přírodních cyklů. Naopak technická řešení bez ohledu na souvislosti s životním prostředím mohou vést k trvalým škodám, včetně horších následků dalších povodní.

“Přirozené řeky poskytují mnohé ekosystémové, rekreační, kulturní a estetické funkce, nejen ty vodohospodářské a případně dopravní. Především poskytují domov mnoha druhům živočichů a rostlin, pročišťují vodu, a jsou příjemnou zastávkou každého turisty, rybáře nebo vodáka. Tvrdé technické zásahy, jako jsou jezy na Labi a další vodní stavby, mohou nenávratně poškodit přirozenou dynamiku a biologickou rozmanitost říčních ekosystémů. Místo stavění překážek a kanalizování koryt bychom se měli zaměřit na jejich ochranu, přirozenou obnovu a hledat tak komplexní řešení. Zdravé řeky pomáhají zadržovat vodu v krajině, snižují riziko povodňových škod i sucha a poskytují prostor pro rekreaci a šetrný turismus. Proto je důležité, aby se veřejnost zajímala o osud našich řek a nenechala je padnout za oběť neudržitelným developerským plánům,” říká vedoucí kampaně Arniky Za živé řeky Gita Matlášková.

Za živé Labe

Arnika se českým řekám věnuje dlouhodobě a jedním z jejích klíčových témat je ochrana Labe před výstavbou jezů. Organizace již dvacet let upozorňuje, že tyto stavby nejsou ani ekologicky, ani ekonomicky výhodné – jejich realizace by narušila cenné ekosystémy, poškodila biodiverzitu a zároveň nepřinesla slibované dopravní či hospodářské přínosy. Podle odborných studií neexistuje dostatečná poptávka po lodní dopravě, která by výstavbu nových jezů ospravedlnila, a investice by tak byly neefektivním využitím veřejných financí. Arnika proto již řadu let vede kampaň proti těmto plánům, oslovuje veřejnost, jedná s politiky a předkládá odborné argumenty.

Vedle této kampaně se Arnika věnovala i problematice vodního koridoru Dunaj–Odra–Labe (DOL), jehož realizaci vláda nakonec ukončila. Po skončení tohoto megalomanského projektu organizace uspořádala sérii seminářů zaměřených na ochranu českých řek před lokálními developerskými projekty. I když se totiž plán na celý koridor neuskuteční, hrozí, že některé jeho části budou prosazovány na lokální úrovni, což může znamenat další ohrožení přírodně cenných oblastí. Semináře přinesly diskusi mezi odborníky, zástupci samospráv i veřejností o udržitelném přístupu k vodním tokům a ochraně krajiny.

Řeky potřebují volnost. V Česku i ve světě

Novým projektem, který Arnika představuje, je mapování nepotřebných říčních překážek na

Jesenicku. Organizace se zaměří na detailní identifikaci umělých bariér omezujících přirozený průtok řek a negativně ovlivňujících místní ekosystémy. Tento projekt má za cíl podpořit návrat řek k přirozenému stavu a obnovit jejich původní vodní režimy. Ochrana volně tekoucích řek se však netýká pouze České republiky. Arnika aktivně spolupracuje i na mezinárodním poli.

V Bosně a Hercegovině (BaH), zemi s bohatými ekosystémy, které jsou často provázány s přírodně zachovalými řekami, bylo v horním toku řeky Sana zmapováno 304 druhů fauny a flóry. Průzkum proběhl v rámci dlouhodobé spolupráce Arniky a Centra za životní prostředí, Centra Dr. Stjepana Bolkajje a Aarhuského centra Sarajevo (BaH) s cílem chránit místní ekosystémy, například před neřízenou výstavbou malých vodních elektráren.

V Prizrenském velkém kaňonu řeky Sana byly identifikovány významné nálezy – mezi nimiž se objevil například mlok skvrnitý, kuňka žlutobřichá či skokan řecký. Mapování odhalilo také osm druhů netopýrů, včetně těch chráněných v rámci evropského systému Natura 2000. Experti našli i několik druhů ryb, jejichž přítomnost dokazuje, že oblast je domovem organismů citlivých na kvalitu vody a nezasahování do přirozených podmínek.

Zcela nové druhy do seznamu fauny BaH přinesl další biologický průzkum spoluorganizovaný Arnikou, a to na cenné bosenské řece, Rzav. Pod vedením českého arachnologa Ondřeje Machače se podařilo nalézt 140 druhů pavouků, z čehož celých třiapadesát v zemi ještě nikdo dříve neobjevil. Řada z nich patří mezi vzácné nebo chráněné druhy, mezi kterými vyniká například kriticky ohrožená skálovka šestitečná.

„Bosna a Hercegovina patří k ekologicky nejrozmanitějším oblastem Evropy, ale pouhá 3 % území mají oficiální ochranu. To je v ostrém kontrastu s téměř 33 % v zemích EU. Je nezbytné chráněné oblasti rozšířit a zavést systémovou ochranu přírody,“ uzavírá mezinárodní koordinátorka projektu, Zuzana Vachunová z Arniky.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942)

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/vodni-toky-potrebuji-citlivy-pristup-arnika-se-vice-zameri-na-o-chranu-volne-tekoucich-rek>